Ч. 316 (13.861). Львів, субота 24. листопада 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голянції, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 6 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

150-ліття церкви оо. Василіян у Варшаві.

У неділю, 18. листопада ц. р., відбулося в церкві оо. Василіян у Варшаві при вул. Медовій ч. 16 велике свято з нагоди 150-ліття посвячення тої церкви. Торжественну Службу Божу целебрував о. протоігумен Решетило. На богослуженні був присутній кардинал Каковський з крилошанами. По богослуженні оо. Василіяни приймали обідом гостей і представників греко-католицької парохії у Варшаві. Підчас обіду о. ректор Пушкарський виголосив промову, в якій м. ін. подякував кардиналові Каковському за прихильну опіку.

Дещо з історії гр.-кат. церкви у Варшаві.

Думка спровадити до Варшави оо. Василіян і оснувати нашу парохію виринула негайно по приступленні нашого народу до унії. Одначе цю думку зреалізував щойно митрополит І. Кишка в 1721 р., який приказав збудувати на Підваллі одноповерховий дім з каплицею, де примістив оо. Василіян. При каплиці засновано брацтво св. Онуфрія, яке затвердив папа Венедикт XIV. ерекційною буллею.

Згодом каплиця не могла помістити всіх уніятів. Тому в 1781 р. положив угольний камінь на площі при вул. Медовій під будову нової церкви Вознесення апостольський нунцій Архетті. Церкву посвятили урочисто 25. серпня 1784. р.

Ця уніятська церква істнувала до 1872 р., коли то москалі вивезли черців, а церкву замінили (від 1875. р.) на православну. Підчас світової війни церква вернулась у католицькі руки, і тоді осів при ній, повернувши із довголітнього заслання, б. чернець тої церкви о. Гавриїл Нецкевич, що помер 1918 р. По ріжних перипетіях, поборовши неодну трудність, перебрали в 1930 р. ту церкву знову у своє посідання галицькі оо. Василіяни.

Три і пів міліярда франків
на військове летунство.

З Парижа повідомляють: На вчорашнім засіданні летунської комісії палати послів мін. летунства Денен заявив, що Німеччина перед 1914. р. майже не мала повітряної фльоти, а тепер має найбільше літаків на континенті. Одночасно ґен. Денен додав, що французьку повітряну фльоту можна би теж було розбудувати до такої самої величини, коли парлямент призначить потрібні кредити. На внесок міністра комісія призначила 3 і пів міліярда франків на розбудову військового летунства в найближчих трьох роках. Крім того приняли буджет міністерства летунства у висоті 2 і пів міліярда франків. До нового буджету дописано ще 450 міліонів франків з цьогорічного буджету тому, що квоти цеї не використано цього року.

Мадярщина погрожує.

БУДАПЕШТ, ПАТ. Мадярська преса слідкує уважливо за розвитком подій з приводу вбивства у Марсель. Мадярські часописи передруковують голоси закордонної преси, яка називає демарш Югославії до Ліґи Націй небезпечним. „Пештер Льойд" пише, що Мадярщина не дасться спровокувати. Великі держави, головно Франція повинна подбати, щоби наклепницька кампанія проти Мадярщини не довела до вибуху, як у 1914. році. Мадярщина має вже доволі безпідставних наклепів. І тому, коли Югославія задумує в новій ноті подати подрібні докази з фотографіями, Мадярщина теж не буде вагатися і подасть документи, що Югославія скриває політичних утікачів з багатьох держав і дає охорону їхнім небезпечним затіям. У цій справі Австрія та Італія може дати потрібні інформації. Мадярщина — закінчує „Пештер Льойд" — не хоче ставити перешкод у висвітленні правди. Одначе Мадярщина не дозволить нарушувати миру і поширювати ворожі настрої.

Велика маніфестація
німецьких католиків у Берліні.

БЕРЛІН, 22. 11. ПАТ. Збори членів Католицької Акції у Берліні у спортовій палаті перемінились на велику маніфестацію. 30.000 виповнило по береги велику салю, прикрашену папськими прапорами. На збори прибули орґанізації католицької молоді з 200 прапорами, берлінський єпископ Барес з крилошанином Штайнеманом. Збори відкрив крилошанин Штайнеман, який присвятив довшу згадку провідникові католицької акції д-рові Кляузенерові, який згинув підчас відомих подій у червні ц. р. Присутні вшанували його память повстанням з місць. Опісля промовляв єпископ Барес, який заперечив начеби в Німеччині занепав католицький рух.

Ґен. Веґан амбасадором у Берліні або Льондоні.

ПАРИЖ, ПАТ. „Ля Прес" запевняє, що ґен. Веґан уступить з найвищої ради оборони Франції. Уряд задумує призначити його амбасадором у Льондоні, або Берліні за його великі заслуги. В Льондоні ґен. Веґан має багато приятелів, але покищо уряд не думає змінювати свого амбасадора у Льондоні. Зате французький амбасадор у Берліні Франсоа Понсе уступить, бо не згоджується з прем. Фляндено́м у деяких справах. Тому — пише „Ля Прес" ґен. Веґана приняли би найприхильніше у Німеччині, бо його розмови вияснили би трудні справи.

Небезпечний терор
і небезпечна боротьба з терором.

Львів, 22. листопада 1934.

У вівторок розпочалась у Женеві надзвичайна сесія Ліґи Націй, тим характеристична, що ніхто не цікавиться тою „надзвичайною" причиною, через яку скликано нинішню сесію, ба навіть не тямить її, зате всі кричать про справу, що раптом явилася на женевському терені як безпосередній привид війни. Конфлікт між Параґваєм і Болівією це для читача европейської преси, що привик чути про перманентну війну поміж рідними середньо- і південно-американськими державами, це просто гумористична тема, особливо після недавніх ревеляцій про махінації американського воєнного промислу, який штучно викликує ці війни, щоб мати збут для свого воєнного краму. Надзвичайна сесія Ліґи, що мала би замирити Параґвай і Болівію, несподівано має займатися справою, що грозить війною між Югославією і її союзниками з одного боку та Італією і Мадярщиною з другого.

Річ у постанові Югославії виступити з офіціяльним домаганням перевести слідство у справі марсельського вбивства та осудити держави, які до того вбивства причинилися. Читаємо, начеби Югославія зібрала чималий доказовий матеріял проти Мадярщини й Італії, як тих держав, які буцімто давали матеріяльну й моральну до-

помогу змовникам. Форма, в якій виступить Югославія, ще невідома. Однак уже нині вся велика европейська преса однозгідно погоджується, що колиб Югославія хотіла ригористично домагатися виступу Ліги Націй проти Мадярщини й Італії, то це моглоб довести до подібного наслідку, як виступ Австро-Угорщини у 1914 р. проти Сербії з обвинуваченням за замах у Сараєві.

Хоча зараз після марсельської трагедії появилися звістки, що ця подія відібється на терені Ліги Націй, а проте рішення Югославії предложити Лізі обвинувачуючий матеріял проти двох европейських держав у такій поважній справі, як участь у вбивстві короля й міністра закордонних справ двох інших держав, те рішення заскочило прилюдну опінію Европи. „Таймс" зазначує виразно, що вправді дійсно факт убивства короля на чужій землі та охоронювання змовників на чужині дає право Югославії робити з марсельського вбивства міжнародню політичну аферу, а проте „залишається отвертим питання, чи предсвавлення тої справи Лізі Націй не є нині обраховане на ще більше нарушення стану добрих відносин..."

Бо чейже не підлягає сумнівові, що кожна держава, проти якої звертається таке обвинувачення, як його тепер зголошує Югославія проти Мадярщини й Італії, мусить протестувати, як проти наклепу, і доказувати, що весь т. зв. доказовий матеріял, це тенденційне зіставлення злобних сплетень і підозрінь, які не мають з правдивою політикою держави і її єдино відповідальними керманичами нічого спільного. Іншими словами, кожна держава мусить у таких справах поводитися так, як поводився сербський уряд супроти закидів співучасти у сараєвському замаху, тим більше, що і тоді атентат на австр. наслідника престолу виконав австро-угорський підданий, і тепер атентат на короля Югославії виконав підданий Югославії. Ніхто теж нікого не переконає, що такі політичні атентати це виключна затія ворожого закордонного чинника, бо всі знають безспірну правду, що сущою підставою політичних атентатів є внутрішні державні відносини і що змовники щонайвище використовують прихильну їм конюнктуру.

Незручна ситуація, яка повстала у Женеві, в особливо двозначне становище ставить Францію, союзницю і протекторку Югославії. Франція повинна би обурюватися на марсельське вбивство найголосніше, бо Марсель лежить чейже на французькій території, — та вона проте саме тепер змагає до наладнання своїх відносин з Італією. Тому й до Женеви один із перших поспішився наслідник Барту, Ляваль, який мабуть впливатиме на Югославію і інших членів Малої Антанти обмежитися до демонстрації, яка нікому не поможе ані не пошкодить, себто зберігти традицію Ліги Націй, як установи, яка ніякої справи не може полагодити ясно і виразно...

Ніякої війни, очевидно, через югославянський внесок не буде, бо годі уявити собі нині охочих до воювання за справу боротьби з терором чи оборони терору. Фактичний стан в Европі нині такий, що ніхто до терору не признається і всі терор осуджують, а проте ніколи терор не був таким освяченим засобом у широкому світі, як тепер. І коли Югославія протестує проти протегування македонських і хорватських терористів у Мадярщині й Італії, то проте Югославія мабуть недалеко відстала від обох тих держав щодо внутрішньої системи правління, головно в ділянці національної політики: всі ці три держави стоять під цим оглядом на однісінькій дошці.

Нинішній виступ Югославії має на меті протиставитися праву політичного асилю (яке на практиці і так уже майже не істнує) та протегуванню змовників чужинецькими державами. Сумніви, які ця акція викликала, виказують, що й не кожна боротьба з терором легка і що вона може гірше пошкодити, ніж сам терор. Але найсутніша справа залишається ще поза міжнародньою дискусією: що найбільший ворогом співжиття народів і держав є взагалі терор, у всякій, якійнебудь, формі. Найгіршим засобом нормування відносин є той засіб, який нині має найширше застосування. І коли не стане терору як засобу внутрішнього правління, він перестане істнувати і як міжнародня проблема.

НАГИНАННЯ ПСИХІКИ.

Волинь, 22. XI. 1934.

I.

Ні один закуток української землі в межах Польщі не переходить під цей час такої еволюції, як Волинь. Не даром-же тепер Волинь у всіх на устах — і в своїх і в чужих. Але особливо ця еволюція повиннаб цікавити українське громадянство, як вихідна точка до дальшої праці.

На жаль, зміни, що відбуваються з дня на день в українських волинських масах, здебільша проходять поза увагу інтеліґентської верстви. І власне тому, що вони психольоґічної натури й вимагають як підготування до спостережень, так і відповідніх до цього умовин.

Першою причиною згаданих еволюцій є страшенне погіршення умовин екзистенції. Боротьба за шматок хліба відсовує загальні явища на останній плян. Люди з високою фаховою освітою опиняються в реставраціях, наглядачами над маґістрацькими робітниками на вулицях і т. д. Старші віком інтеліґенти — бувші старшини, урядники, вчителі або сидять без праці, на ласці добрих людей, або виконують найчорнішу роботу — обдерті, забруджені, з рискалями в руках.

Пригадуються картини з днів революції, що відбилися в пєсі Васильченка „Вова приспособився". Правда, лише в деякій мірі.

Волинська інтеліґенція теж поволі „приспособлюється". Але здебільша — до найпримітивніших сторін життя.

І лише одиниці, маючи спостережливе око й трохи інтуїції, ламають свою психіку й роблять „відкриття". Ці „відкриття" полягають у тому, що спостережливі одиниці відкривають у біжучому житті люки, в яких можна щось робити й заробити, заповнюючи їх своєю жебетою й енерґією. Одні кинулися на торговлю. Інші зайнялися пропаґандою продуктів українського промислу. Треті добре налагоджують збут цих продуктів, доставляючи їх безпосередньо торговцям, і т. д.

Спостережливе око в моменті страшної кризи може „відкрити" ще багато подібних люк, які можна заповнити непоганим „інтересом" і жити. Найширшу ділянку для праці дає збут, а властиво пересовування в потребуючі місця надміру продуктів сільського господарства й промислу з інших місць.

І поволі інтеліґенти, ломаючи свою психіку „чистої праці", таки приспособляться

II.

Гірша справа на селі. Сільська молодь, оці діти народу з нашаруваннями в крові хліборобського консерватизму й козацького романтизму, ніяк не можуть принороватися до нового життя.

А найгірше, що вряди-годи не дають їм приспособитися фахові політики. В хаті голод, холод, вужда, — значить протестуй! Землиця дає мало — конспіруй! Грошей у кишені біг-ма, — теж кричи!

Отак над усім нашим сірим і пригноблюючим життям лише й чуєш: протестуй!

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З 24. ЛИСТОПАДА 1934.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 30

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

XIV. ЛЬВІВ ПРИ КІНЦІ 70-их РР. МІЖПАРТІЙНІ ВІДНОСИНИ.

В осени 1878 р. записався я на правничий виділ львівського університету. Прибувши до Львова, став я розглядатись у львівських відносинах, зокрема серед русинів і їх орґанізації.

Львів представився мені майже чисто польським містом. Усі уряди польські, школи й університет польські, театр польський, написи всюди польські, торговля в руках поляків і жидів, що маніфестувалися також під національним оглядом як поляки. Мова всюди польська, — в крамницях, реставраціях, кавярнях говорили також і русини по польськи. Велика то була відвага заговорити до кельнера, або купця по українськи і на такого всі зглядалися як на щось надзвичайне. Та нечисленне українське населення, що було в місті, крилося кудись по закутках, а назверх не було його видно; розмірно найбільше ще українського елементу було в найнижчих робітничих верствах, між домашньою службою та каменичними сторожами. З тих сфер рекрутувалася головно публика, що в неділі і свята заповняла церкви.

Хотячи говорити про характер і напрями руського життя в столиці краю в тому часі, треба розріжнити два головні напрями: святоюрсько-москвофільський і народовецько-український, а в тім останнім знову напрям національно-консервативний і радикально-соціялістичний.

Головною і пануючою тоді між русинами партією були москвофіли. Цею назвою обнимаю ввесь табор, що містив у собі ріжні відтіни: і „настоящих русских", що почували себе просто москалями, і святоюрців, що дивним способом уміли годити в собі маніфестовану назовні вірність католицькій церкві й австрійській державі із симпатіями до православного царофільства, і старорусинів, що нібито стояли на ґрунті малоруськім, одначе не признавали ніякої України, не терпіли фонетики і всього, що пригадувало нашу національну самостійність. Це зрештою не були ніякі окремі групи, а була мішанина понять серед тих самих груп і тих самих людей. Та в цілій тій мішанині було спільне те, що всі споглядали з тугою на північ і виглядали звідти спасення.

Тоді були між москвофілами такі, що признавалися до 60-міліонового „великого русскаго народа" і кидали оком аж до Камчатки, та були й такі скромні, що вдоволялися трьома міліонами і границею лиш по Збруч. Та ніхто з них не признавався до українського народу в його етнографічних границях, себто такого, яким він був дійсно. Всі вони були крайні реакціонери й обскуранти, вороги всякого поступу і правдивої, вільної науки. Вони не знали і не любили навіть російської літератури — їм були чужі ідеали і твори Пушкіна, Тургенева, Достоєвського, не кажучи вже про Белінського або Щедріна. Їм імпонувала „казьонна" Росія з деспотичною управою царя, православним синодом, армією поліцаїв, вязницями, Сибіром та шибеницями. До цього раю вони зітхали, а й у себе дома любувалися в атмосфері попівсько-аристократичній; у своїх „изданіях" плекали почування адорації для царя і православної Росії. Писали штучним, чудернацьким язичієм, поборювали народню мову, народню школу, посилаючи свої діти радше до німецьких шкіл, та вживали всіх способів, не виключаючи й поліцейських засобів, щоб ослаблювати й нищити національний український рух, який щойно став розвиватись. А була це партія в тих часах дійсно найсильніша, що репрезентувала офіціяльно руський нарід. Сильна і могутня була вона передусім тому, що при ній і на її чолі стояв святий Юр, а з ним майже все тодішнє духовенство, особливо на вищих ерархічних становищах, що держало все інше в залежности від себе. Правда, митрополит Йосиф Сембратович був дуже побожним католиком і ніхто не міг його через це посуджувати в москвофільстві, одначе була це людина слаба, без ширшого погляду й освіти, ще до того не знав відносин життя. Автім був він також великий реакціонер і ворог усякого поступу, отже кермували під ним дієцезією всякі Малиновські, Петрушевичі й інші в дусі політики москвофільської партії. А партія та була тепер горою, особливо по перемозі при виборах до парляменту в 1873

І сільська молодь кидається в підпілля, як не наліво, то направо. А про дальше довідуємося з преси.

Це теж нагинання молодечої селянської психіки. Тільки навідворот. Бунтарство по наших волинських селах стало більше ніж модою — стало пошестю. Поза бунтарством майже порожне місце. Відчувається відразу до прикладної науки та до конструктивної праці. І саме в той час, коли молодь інших національностей працює й вчиться.

На це явище не можна не звернути уваги. Навіть більше, з ним не можна не боротися. Добра річ — „вічні революціонери" духа, але дуже погана — такі самі „вічні революціонери" ледачих, ненавчених рук. І тим більше, що ці бунтарі в недалекому майбутньому стануть темними эпилярами, непідготовленими до нових вимог економічного життя, нездібними до боротьби за істрування.

Інтелігенція Волині, що не втратила звязку зі селом і його молодю, повинна зайнятися випростуванням цієї скрученої корчами життя психіки сільських хлопців і дівчат.

На нашу думку, булоб це обовязком і так званої народньої преси, яка повинноб розпочати ударну кампанію за оздоровлення настроїв серед селянської молоді та вповння її відрази до фраерства, пошанування й доцінювання творчої праці.

Senex.

Закарпаття.

„ДАЙТЕ НАШОМУ ПРАПОРОВІ СПОКІЙ!"

В дні 28. жовтня ц. р., в часі чсл. державного свята, були на Закарпатті спроби деяких чеських кругів не допускати до вивішення українських жовто-блакитних прапорів на громадських урядах, шкільних будинках і т. д., хоч у попередніх роках таких перепон майже не робили. Показалося, що з ініціятиви краєвого шк. інспектора Вондрачка видала президія краєвого уряду ще дня 11. VII. ц. р. обіжник до окружних урядів, а ці далі до нотарських урядів, шкільних інспекторатів і жандармських станиць, що наші прапори треба переслідувати і хто їх вивішуе, подати проти нього карне донесення за провину з § 14, точка 1. закону про охорону республики.

Видання того обіжника осуджує гостро закарпатська українська преса. В ужгородському „Українському Слові" появилась на цю тему під поданим вгорі наголовком вже друга стаття д-ра Мих. Бращайка, в якій м. ін. читаємо:

„Вже в попередніх статтях вияснили ми, що жовто-синій прапор є нашим історичним прапором. Тому тут цього не повторюю. Але зазначуємо знову, що ні шкільний інспектор Вондрачек, ні шкільний реферат, ні президія краєвого уряду не мають права установляти нашого прапору, або його касувати. Це є державною і краєвою політичною справою і в цій справі рішати є компетентними парлямент, сойм і президент республики, а ніхто інший.

Вже й давніше були люди, котрих наш жовто-синій прапор колов в очі. Було це в 1926 р. Тоді о. Августин Волошин, як посол, подав письмену інтерпеляцію в парляменті, на котру президент міністрів бл. п. Антін Швегля дав таку відповідь: „Я зарядив, щоб Вашому жовто-блакитному прапорові дали спокій".

І дійсно був спокій аж до сьогодні. Тепер знов хотіли би скасувати наш прапор. Кажуть, що уживання нашого прапору, противиться суверенности держави і тому треба його скасувати. Цим слабим аргументом — не хочемо ужити сильнішого слова — не будемо займатися.

Цього прапору у нас вже ніхто не скасує і не може скасувати. Таж під цим прапором було дня 8. V. 1919. в Ужгороді в будові бувшого жупанату проголошене наше прилучення до чехословацької республики. Під цим, вже 7. V. 1919. Канонїком Юрієм Шубою перед катедральним храмом посвяченим, прапором їхала 100-членна делегація Центральної Руської Народньої Ради до Праги й передала дня 25. V. 1919. там серед великих торжеств рішення Центральної Руської Народньої Ради панові президентові Масарикові. В той час Град, залізнодорожна стація Вільсонова й публичні будови Праги були украшені жовто-блакитними прапорами. Тим справа нашого краєвого прапору була і є дефінітивно вирішена.

Кожний, хто старається скасувати цей прапор, касує знамя нашого добровільного прилучення до республики, допускається проти нас і тпроти республики непростимого гріху.

Той прапор, під котрим ми боролись за нашу свободу, за нашу автономію і за наше прилучення до братської славянської республики є для нас святістю, є для нас знаменем нашої кращої долі і запорукою кращої будучности.

Тому ми всім тим панам, що хотіли би скасувати цей прапор, устами великого державного мужа республики й одного з її творців кличемо: Панове! Дайте нашому прапорові спокій! Не раніть наше серце, не захитуйте нашої вірности до республики, не давайте такої знаменитої і страшної зброї до рук ворогів наших і нашої республики в часах такого сильного міжнароднього політичного напруження. Ці вороги такі ваші обіжники і забирання нашого прапору зовсім певно використають і скажуть: Ось уже і прапор від русинів забирають, цей знак їх народньої окремішности й автономії. Не боронїть ви таким фатальним способом нашої республики! Наш нарід під жовто-блакитним прапором прилучився до республики і під цим прапором хоче й буде боронити її перед всякими ворожими нападами".

„РУССКІЙ НАРОДНЫЙ ГОЛОСЪ".

Під таким наголовком почав на днях виходити в Ужгороді під дирекцією д-ра И. Камінського й Іл. Цуркановича москвофільський щоденник на місце скомпромітованого, недавно застановленого „Карпаторусского Голосу". До нового щоденника перейшли всі співробітники „К. Г.", з винятком двох (мабуть прихильники б. гол. редактора д-ра Фенцика, що виїхав до Америки), які задумують видавати другий, конкуренційний щоденник. Очевидно — москвофільську щоденну ґазету на Закарпатті мусить хтось фінансувати, бо така ґазета може там здобути найвище 200—250 передплатників. Колиж є люди, що збираються там видавати ще й другу ґазету, то видно, що існують якісь таємні джерела, з яких зручні кацапські „промисловці" можуть обильно черпати...

МОРАЛЬ І ВИХОВАННЯ.

З приводу VI-ого Конґресу Морального виховання.

В кореспонденції про VI-ий конґрес морального виховання, поміщеній у вересневім „Ділі" з ц. р., подано досить поверховно враження з цього конґресу, покликуючися на слова проф. Бугле, що конґрес не виявив ніякої нової думки. Для такого славного соціольога й педагога як Бугле конґрес не приніс нічого нового, але більшість учасників винесла неодну цінну думку з нього і з деякими з них автор статті бажає поділитися з читачами „Діла".

КОНҐРЕСИ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ І РЕЛІҐІЯ. — ПОГЛЯД БЕРНЕРА НА РОЛЮ РОЗУМУ.

Конґреси морального виховання мають за завдання займатися моральними питаннями спільними всім людям. Мають займатися тим, що людей лучить, а усувати те, що розєднює. Присвічують їм ті ідеї, що є у підстави нової школи. Але це не перешкоджає, щоб на конґресі виявилися відмінні погляди, а навіть, щоб противники віддали почесть протилежним поглядам. На принятті, що його видав президент міста Кракова, всі вислухали стоячи молитви-пісні студентського хору. Це доказ, що названа інституція признає велитенську ролю церкви, передовсім церкви католицької — на дорозі морального відроджування людства. Ішла на конґресі дискусія про відношення людини до людини, про усуспільнення людини, про творення особовости, вироблювання характеру, про участь у духових витворах людства.

Творення гармонійної особовости усуспільненої, характеру — залишається ціллю виховання.

Знані є слова захоплення Ж. Русса для св. Євангелії в його роздумуванні над моральністю. Знаменитий швайцарський педагог Вільгельм Ферстер каже, що нема моральности, що не спиралась би на религію. Мабуть думає, що людській моральности брак авторитету, який має релігія. Не набрав я переконання, щоб людство було близьке витворити такий авторитет через конґреси морального виховання. Однак думаю, що такі конґреси здійснюють Божу думку, шукаючи доріг реалізації любови ближнього.

Легко прийде нам порівняти Божу моральність з людською. Божа моральність бере в свою опіку цілу людськість, фашизм обмежує моральність до одної народности чи раси, а комунізм до одної суспільної кляси. Якщо має повстати нова мораль, то вона мусить бути така всеобіймаюча, як мораль Христова.

Для людства дорога отверта в її моральних дослідах, що її найближче обходять. Иде про налагодження життя тут на землі. Чи дійсно ми не зробили ані одного кроку вперед і надальше вповні відріжняємо: гелленес і барбарої (греки і варвари)? На жаль приходить часто на думку, що людство, хоч може похвалитися літаками, цепелінами, радієм й іншими технічними осягами, під оглядом моральним не поступило вперед, зночи дальше греків і варварів.

На згаданому конґресі виголошено 73 виклади, з того 46 у французькій мові, 14 у німецькій і 13 в англійській. Беру тут на увагу лише виклади виголошені по-німецьки й по-англійськи.

Затримаємося найперше на рефераті Вільгельма Бернера „Розум як зеднююча моральна сила". Здавалось би, що за тезою Гербарта, виховної науки, не повинно бути місця на розділ виховання від науки. А проте через нерозуміння

р., і їй піддавався ввесь рутенський загал, отже і святий Юр. Раз лиш здобувся митрополит Сембратович на енерґію, а саме тоді, коли руські посли, серед яких були його канонїки і декани, разом з німецькими лібералами голосували в парляменті за конфесійними законами і причинилися до їх ухвалення; тоді він повідбирав за це дотичним деканські уряди та реферати в консисторії. Одначе поза цим одним випадком — панувала в таборі примірна згода.

Велике слово мав там тоді Іван Наумович, що вів політику на два фронти рівночасно — австрійську й російську, і з обох боків брав субвенції, а в краю тішився незвичайною популярністю. Фінансову сторону цієї політики репрезентувало „Общое Рольничое Кредитовое Заведеніе", в якого управі сидів головний юрист і адвокат партії, д-р Іван Добрянський; зрештою на чолі всіх інших інституцій стояли „отцове". Взагалі була це партія наскрізь попівська. З видніших цивільних були ще Василь Ковальський, радник вищого суду, Денис Кулачковський і Юліян Ґеровський, урядовці прокураторії скарбу (всі три посли до державної ради), д-р Ізидор Шараневич, проф. університету, страшенний боягуз, який в міру потреби признавався також часом і до народовців, кількох ґімназійних професорів (Сивуляк, о. Іван Костецький, д-р Омелян Савіцький), а вкінці найгостріше крило партії: Площанський, Марков, Авдиковський, Мохнацьковський, Луцик, Пелех, які вже з кожним роком щораз більше отверто признавались до московщини, їздили в Росію і брали рублі. Всі інші думали те саме, що й вони, лиш зверха жирували себе католиками і старорусинами, а рублів не брали лиш тому, що їм їх не давали.

В домах і родинах тих усіх москвофілів цвіла польщина. По московськи вони не вміли, українську мову ненавиділи, уважаючи її хлопською, отже лишалася мова польська. Для характеристики наведу оцей факт. До найвидніших представників того напряму належав канонік Яків Шведицький, парох при церкві св. Пятниць. Він вів у Львові отвертий дім і мав три доньки, що всі вийшли за поляків. Один з них, директор реальної школи Ґерстман, оповідав мені раз у пізніших роках, що його жінка, донька Шведицького, не вміла по руськи навіть „Отченашу", який умів він, поляк з роду. Такий був настрій і дух у тій партії, така її моральна вартість. В руках тої партії були всі тодішні більші руські установи, отже — крім згаданого вже „Обще-рольничого Кредитн. Заведенія" — „Ставропіґія", „Народній Дім", „Общество Качковського", „Галицко-Русская Матица". Нарибком партії був „Академическій Кружокъ", значить: партія мала все в своїх руках — церкву, політику, фінанси і пресу, яку репрезентувало тоді „Слово", що виходило тричі в тиждень, як одинокий політичний орган на Галицькій Руси. Отже це була значна сила, що в тім часі стояла саме на верху своєї влади і значіння.

(Далі буде).

—o—

сутті нового виховання він істнує. Щоби зробити щось доброго, треба не лише знати, що є добре, але також треба бажати добра й витворити звичку в тім напрямі. В цей спосіб етичне ведення життя побіч елементів чуттевих і волевих конче вимагає знання освіти. Розум, ця іскра Божа, а не почування і імпульсивні сили повинен бути керманичем життя. Відомо, що характер проявляється у поведінці. Діло чин є найближче елементів волевих. Волю означує психольогія як найвищий складник духового життя, в який входять елементи інтелектуальні разом з емоціональними. Інтелектуальні елементи проявляються в мотивації. Вже при такім ставленню справи неможливо відділювати вишкілу від виховання в школі, бо оба складники пронизують себе взаємно; розділ робимо для орієнтації, а не тому, що він відповідає дійсности.

Хоч Сократова теза, що через розум приходимо до чесноти, в цілій повноті не вдержалася, одначе людство знову потверджує велитенську ролю розуму в моральному житті.

Через неосторожність, безтямність, лінивство думки і таку поставу людей маємо без порівнання більше зла і нужди з світі, ніж через злосливість і жорстокість.

Розум орієнтує нас у суспільних взаєминах, до яких людина мусить застосуватись.

Розум передбачує і оцінює наслідки нашого ділання супроти ближніх, суспільности і нас самих. Отже вгляд у справи і передбачування — це великі сили розуму.

Великим ділом розуму є розплутання мотивів, замірів у нашім і чужім діланні, свідомих і несвідомлених причин. Такими причинами можуть бути егоїзм, стид, жажда влади, страх, полохливість, гіпокризія і ін.

Іншим ділом розуму є критика істнуючих звичаїв, прав, суспільних інституцій і етичних тез. Без такої критики і без опертого на ній бажання зміни не є можливий розвій, ніякий поступ, ніяка реформа.

На особливу увагу заслугує роля розуму в розвязуванні етичних конфліктів.

В етичнім веденні життя розумує необхідним чинником. У висновку В. Бернер заявляє, що подані причини спонукують його зачислити розум до найважніших сил моральних, спільних усім людям. (Докінчення буде.)

Д-р Вол. Безушко.

Перший відгомін справи

кирило-методіївців у польській пресі.

(Докінчення.)

Далі знов перейшов автор до справи боротьби за останки Литовського Статуту на Лівобережжі, виводячи при цій нагоді, що „двояка є Україна, одна мовна, себто де більшість мешканців говорить по українськи, а ця обіймає до 8 міліонів мешканців, але це є ідеальна, фільософічна Україна. За політичну Україну треба уважати сьогодні губернії: Чернигівську, Полтавську, Хрківську, а можна додати й Катеринославську“. Автор називав ці ґубернії політичною Україною, „бо саме тут є театр ділань за політичною самостійністю цієї країни“. Шляхта й селяни там українці й „саме самостійність України має ту силу, що мовляв і москалів є там така горстка, яка сливе нічого не значить“.

Та й мова й релігія не вирішують справи, бо „крім мови й релігії, браних під увагу під найбуденішим оглядом: мови в граматичному складі, а релігії в доґмах; окрім цих важних зовнішніх виявів народности, мусять бути важніші ще елементи які творять єдність народности, від граматичного складу в мові й релігійних доґм, коли Україна провела з Польщею такі довгі кріваві війни саме з причини релігійної ріжниці, а злучена доґмами віри з Москвою, як і зближена до Москви складом мови більше ніж до поляків, не зважаючи на близько двістіліття і відокремлення від Польщі й на злуку протягом цього часу з Москвою, як бачимо, ні мова, ні релігія не мали сили злити з Москвою, як знову ні ріжниця мови, ні страшні релігійні війни, ні два століття відокремлення не мали досить сили, щоб зірвати звязки цієї України з Польщею.

„Який-же це таємний елемент, що споює духово козаків із поляками, хоча стільки є позорів ріжниці між ними; бо повторюємо, що єдність мови й релігійних доґм ніколи не могла зєднати українців із москалями; Хмельницький помер у глибокому жалю, що зробив переяславську умову; по його смерті Дорошенко піддався туркам, щоб устерегтись від москалів, коли поляки через Москву боялись звязку з ним; далі йде гетьман Мазепа; пізніше тягнеться довгий ланцюг прізвищ козацької старшини, яку переслідували царі й цариці, аж до Апостола, часів Катерини II, аж до Муравєва Апостола, що саме прийняв це друге ймення, бо він був по матері останнім потомком гетьмена Апостола; аж до того Муравєва Апостола, якого 1825 р. стратили на руштуванні (вкупі з Бестужевим і іншими); аж до Шевченка, Куліша й інших, імення яких ми поклали на початку цієї статті, цих двох перших, учителів київського університету, осуджених на кінці минулого року. Неперерваний це ланцюг найперших із уродження або з наук українців, що осуджують звязок свого народу з Москвою, а яких із свого боку Москва переслідує від 1654 року, себто від часу переяславської умови, не зважаючи на єдність релігії й мови. Чомуж ці самі козаки мають якусь схильність до Польщі? Чому так сильно боронять прав того Литовського Статуту, хоч ті права так викривило пояснення царя?

„Заявляємо — писав Духінський — із радістю, що дослід саме цієї таємниці, яка вяже духово козаків із поляками, навів нас на знайдення справжнього ключа до цілої історії нашого народу й народу козаків, українців. Гідне уваги, що вчені, навіть поляки козацького походження, а бодай діти українських степів, як називають себе пізнавали відтінки, що відріжняють їх від їх братів із Корони, як це змалювали у своїх гарно-диких поезіях („Zamek Kaniowski“ Ґощинського), а не доказали історичного свого походження; навіть наш брат, спільний з нами скиталець, запорожський козак (Михайло Чайковський), при повістях якого найкраще відчуваєш Україну (Ukrainę), яка є лиш Малоруссю, змальованою в роскішному, чепурному образі, бо українська шляхта це полеровані козаки Хмельницького“ (сс. 634—635).

Духінський хвалився, що шукання таємниці споріднення між поляками й українцями (козаками) довело його до цілком нового укладу польської історії в найширшому її значінні.

Як працювала уява на підставі чуток про долю кирило-методіївців, будована очевидно на долі поляків-засланців на Сибір, свідоцтво цього маємо також в такому початку продовження статті Духінського в ч. 15. „Trzeciego Maja“ „До числа шістьох або сімох знаменитих осіб українців, які впали жертвою московського переслідування перед кількома місяцями, а ймення яких ми подали в попередньому числі часопису, треба додати Т. Іваненка, так само вчителя, професора київського університету, як Шевченко й Куліш. Іваненко, як дійшли до нас найсвіжіші звістки перед кількома днями, скінчив свої терпіння на Сибірі. Збираємо запопадливо ці ймення страждальників українців, бо вони, як ми сказали, це найкращий завдаток політичного стану України, який проявляється. Зараз при нашому вступі в політичному житті треба нам знати, де є та звідки можуть наблизитись до нас наші приятелі. Національний змисл є дійсно могутнім суддею в завданнях цього роду; та чи не бувже в нас колись панівним національний змисл, який кликав до нас: „Польща стоїть неладом“. Чи не булож це наслідком нашого національного, змислу — те бажання волі аж до сваволі, те втікання від ладу. Такий був наш змисл у товариському, соціяльному житті, а й чи-ж не був так само помилковий наш змисл у політичному житті, внутрішньому й зовнішньому? Тому я не перестану настувати на те, що починаючи наше нове життя, також зараз мусимо вибрати цілі для нашого внутрішнього й зовнішнього розвитку, щоб вони могли вистачити на цілу нашу майбутність, наскільки розум людини, дослідивши теперішні обставини, здатний її огорнути“

Указавши на небезпеку німецького напору з заходу на славян, снував автор далі ось-як свої думки: „Тож знаймо ми, поляки, відразу, що як чехи мусять бути політично самостійним народом, так і козаки мусять творити самостійну державу. Покажемось правдиво великим народом, якщо причинимось до усталення цієї нової держави. Я знаю, що в нас лиш один Михайло Чайковський поетично мріяв про козацьку державу; надійшов час, що поезія має вістати дійсністю. Те, що Чайковський, — а це ймення згадуємо з національною гордістю, яку викликує думка про громадянина, що посвячується для своєї нещасливої батьківщини, бо таким є Михайло Чайковський, — те, що він передчував, ми доказуємо політичним рахунком, а саме потребу утворити козацьку державу, себто признати їй те, що має, з чого не зречеться, а що підтримує уже добре нам знаною зброєю.

„Посуваю річ до крайніх здогадів, бо відповідаю на такіж у крайності помилкові в дуже багатьох із наших братів поняття про Україну, бо

З музичного життя Станиславова.

Загальні Збори муж. хору „Думка“.

В середу 14. ц. м. відбулися Заг. Збори хору „Думка“, який істнує як секція філії „Просвіти“. По відчитанні протоколу з попер. Заг. Зборів почалися звіти поодиноких виділових. Зі звітів тих довідались ми, що членів у „Думці“ (хористів) є тепер 26 і кількох на відпустці. Фінансова сторінка в хорі поставлена незле. (Сальдо в касі 28 зол.). Беручи під увагу те, що „Думка“ дуже часто співає за малою винагородою або й зовсім безкорисно, а при тому мусить сплачувати довг за строї, сальдо це вдоволяюче. Тим більше, що хор не міг давати більших концертів, бо склад хору в минулому діловому році часто змінявся (декілька добрих хористів мусіли виїхати зі Стан.), приходили нові, яких щойно треба вчити. На майно хору складаються 23 повні строї і багато партитур та розписаних нот в зошитах. Загально майно хору доходить до 800 зол.

По тих звітах почалась довга, річева дискусія. Приємно слухати дискусії, яка причиняється до направи помилок, яка дає вказівки на будуче. Така будуюча, творча дискусія-критика велась півтора год. Цим і ріжниться „Думка“ від деяких інших наших товариств, що Заг. Збори хору не є нагодою, деб можна зводити особисті порахунки з виділовими та членами. От тому то „Думка“ є взором для всіх товариств і кожний виділовий іншого товариства хотів би, щоб у його товаристві була така дисципліна, як у „Думці“, щоб дорожили всі товариством так, як дорожать думкарі своєю „Думкою“ і щоб праця всюди так ішла, як вона йде в „Думці“. Ходити двічі в тижні на проби й на всі концерти (часом їзда возами на дощі на село), так тиждень по тижневі, рік по році — це доказ зорганізованости, дисципліни і привязання до хору. Завдяки тим усім прикметам зумів хор здобути справді високий рівень співочий та опінію в громадянстві й дооколичних селах.

Тому то громадянство так привикло до „Думки“, що без неї не обходяться ніякі свята, ювилеї чи обходи. І слід зазначити, що Думка не відмовляється ніколи від участи в нац. святах чи ювилеях. Слід тут ще зазначити, що станиславівське громадянство цікавиться „Думкою“ лиш тоді, як її потребує, але піти „Думці“ на руку, помогти дечим — цього громадянство не вважає за свій обовязок. От хочби для прикладу клопоти хору з домівкою. Кілько то мусів хор натинятись по всіх-усюдах, заки нарешті опинився в салі „Нар. Торговлі“, і то не з волі громадянства, але завдяки старшині ради. В. Дутці, за що Заг. Збори „Думки“ одноодушно ухвалили вислати йому лист зі щирою подякою.

Праця хору розложена вже на кілька місяців. Майже щонеділі буде хор співати по читальнях „Просвіти“, чим дуже спомагає матеріяльно читальні та пропагує нашу пісню; дальше в пляні праці є популярні пополудневі концерти по низьких цінах головно тому, щоби пропагувати пісню в широких масах; 22. січня поїде „Думка“ до Коломиї на ювилейний концерт тамошнього „Бояна“; опісля буде програмовий концерт, коляда на „Р. Ш.“ в часі Різдвяних Свят і т. д.

Побажатиб, щоби станиславівське громадянство трохи більше цікавилось „Думкою“, що так невпинно й успішно, не зважаючи на ніякі перепони, ширить любов до української пісні.

Б. Л.

Протест проти переслідування у Мексику.

ВАШИНҐТОН, КАП. Вищі достойники католицької церкви у Злучених Державах видали відозву до всіх католиків, щоби прилучилися до молитов за закінчення страшних переслідувань у Мексику. В одній церкві у Вашинґтоні трьох кардиналів, 75 єпископів і великі маси вірних запротестували проти протирелігійної кампанії мексиканського уряду.

деякі говорять, що Малорусь це частина польського краю, як Україна (себто Київщина). — Ані також передчасно, як деякі думають, укладаю становище й межі держав; я говорю, що зле, що ми так пізно почали думати про наші становища і справжні наші межі, — Дніпро це межа Польщі від України (Małorusi. Німці, віставши одною державою, булиб щиро раді бачити непорозуміння між славянами, а щезнуть ці непорозуміння, коли пошануємо право повних життя народностей. Українські, азійські, уральські тощо козаки утворять державу козацької речіпосполитої; Москва отримає свої межі XV. століття, розливаючись на схід, скільки їй там сподобається та скільки зможе".

Далі вказував Духінський, що помилки в історії козаків пішли від походження слова козак, яке означає в перській мові легко узброеного вояка. Одначе „вислів козак може бути перський, але козаки славяни, як і ляхи були славянами, хоч їх спосіб життя був чужий тихому, домовому життю надвисланських полян". Отже не між хозарами, печенігами „треба шукати початку народу козаків, але поляни Нестора є їх батьками. Ці улаштування, інституцію, уяли від своїх сусідів із сходу, сьогоднішніх черкесів; одначе нарід не приходив нізвідки, це тубильці під історичним оглядом". Ці виводи автора це та система розуміння історії Польщі, про яку він говорив вище. Така система вияснює „легкість впливу на історичне виховання козаків" і помагає зрозуміти польські цілі на майбутнє. Хмельницький козачив селян, що були славянами. Тому нема чого „шукати походження козаків між не-славянами, як це роблять досіль усі історики, а навіть п. Чайковський у своїй розвідці у французькій мові (в Енциклопедії)" (сс. 639—640).

Стаття Духінського увірвана на словах: „Ось доби діїв козацького народу", бо з найближчим, 16., однолистковим числом „Trzeci Maj" перестав виходити.

Для мене цікава стаття Духінського, з якою познайомивсь я завдяки випозиченню примірника „Trzeciego Maja" з „Бібліотеки Народової" у Варшаві (покищо рапперсвільські збірники переховуються в „Центральній Військовій Бібліотеці) до наукової робітні Бібліотеки Наук. Т-ва ім. Шевченка, головно як відгомін справи кирило-методіївців. З них згадані в статті Шевченко, Куліш, Іваненко, себто без сумніву Костомарів, і Пятигірський; кого треба розуміти під останнім, розвязка цього належить до майбутнього. Щодо думки Духінського про утворення самостійної держави з Лівобережжа з прилученням сусідніх козацьких територій, треба з натиском пригадати час написання статті, щоб вона набрала властивого собі значіння.

Урвалась стаття Духінського наслідком упадку часопису, але не увірвалась його пропаганда української справи, та про це буде мова в окремій статті.

М. Возняк.

Хто заступав лемків у п. Президента в Варшаві в дн 11. XI. 1934.

Для вияснення вовинки з дня 11. листопада 1934. р. „Ґуралі та гуцули у п. Президента в Варшаві", яку подає ПАТ, подаємо, що в дні 11. листопада 1934 делеґацію лемків репрезентував і іменем лемків промовляв „ґураль" Кукіз, поляк, який з лемками нічого спільного не має. Кукіз є громадським секретарем у Щавнім п. Сянік. До тої делеґації входила також його жінка, рівнож полька, дальше жінка команданта постерунку в Щавнім і жінка постерункового Сави зі Щавного, обі польки. Всі вони позичили собі костюми у тамошніх селян і так перебравшися, поїхали на доручення відповідних чинників і на кошт повіту репрезентувати лемків.

Слід пригадати, що „ґураль" Кукіз є постійним делеґатом лемків і з відповідного доручення недавно їздив на свято „обжинків", і опісля в делеґації до Варшави в справі заснування окремого епископства для лемків гр.-кат. обряду.

—o—

Франція підвищила військовий буджет на 300 міліонів.

ПАРИЖ, 22. 11. ПАТ. Військова комісія палати послів по звіті посла Архімбо, який домагався підвищити військовий буджет на 1935 р. з приводу німецьких зброєнь, призначила 300 міліонів франків. Ці гроші вжиють на відновлення военного матеріялу і на купно зброї.

Загроза страйку соціялістичних редакторів.

ПРАГА, 22. 11. ПАТ. У редакціях соц.-демократичних часописів прийшло до конфлікту між редакторами та видавцями тому, що виповіли умову пятьом редакторам, заслуженим партійним робітникам. Коли непорозуміння не полагодять у пору, загрожує журналістичний страйк. Чеська преса гостро осуджує поведінку видавців соц.-демократичних часописів, які викидають на вулицю людей заслужених для партії та її преси.

Справа вбивства короля перед Лігою.

ПАРИЖ, 22. 11. ПАТ. „Пті Парізієн" пише так про протест югославянського уряду до Ліґи Націй у справі вбивства короля Олександра. У пятницю або суботу Югославія перешле до секретаріяту Ліґи відклик з проханням висвітлити справу вбивства. Відклик матиме 4 до 5 сторінок машинового письма Ноту з фактичним матеріялом, на 40 сторінок машинового письма, югославянський уряд надішле пізніше. Нота обійматиме звіти, протоколи зізнань і фотоґрафії. Дискусія над цею справою відбудеться мабуть щойно на січневій сесії Ліґи Націй.

Державний переворот
на приказ Москви.

Орґан соціял-демократичної голяндської партії „Форвт" помістила ревеляційні вістки про хід з триденних нарад виконавчого комітету II. Інтернаціоналу у Парижі. Наради довели до розриву з французькими соціялістами, які створили з комуністами спільний фронт. Підчас нарад комітету виявилось, що французькі комуністи приступили до спільної акції зі соціялістами тільки тому, щоби притягнути товаришів з II. Інтернаціоналу до підготовки збройного конфлікту на приказ Москви. Тому делеґати Голяндії, В. Британії, скандинавських держав і Бельгії виключили з членів II. Інтернаціоналу подавляючою більшістю голосів ті соціялістичні партії, які заключили спільний фронт з комуністами.

7 югославян скривалося на кораблі.

ЛЬОНДОН, 22. 11. ПАТ. Райтер повідомляє з Ванкуверу, що тамошня влада викрила на англійському кораблі, який приплив із Альжиру, 7 югославянських горожан. Тому, що здогадувалися, що то можуть бути вмішані в змову й атентат на короля Олександра, приказали арештувати тих югославян. Та поліція вспіла арештувати лише 5-х, бо двоє втікли.

Українські виклади у Львові.

ВИКЛАДИ З ПРИВОДУ ЮВИЛЕЮ Т-ВА „ВІДРОДЖЕННЯ".

Головна Рада Українського Протиалькогольного Товариства „Відродження" у Львові повідомляє українське громадянство, що за її ініціятивою, з нагоди 25-літнього ювилею Т-ва „Відродження", **відбудуться в неділю 25. листопада ц. р. ювилейні відродженецькі виклади,** улаштовані такими львівськими товариствами:

Т-во „Відродження" — саля „Української Бесіди", вул. Рутовського 22, год. 16.30 публичний реферат для львівського громадянства, сполучений з виставою протиалькогольних і протинікотинних образів. Референт — д-р Іван Раковський.

Т-во „Будучність" — Ринок 10, II, год. 17. Реф. Ярослав Лех. Іван Ковальчук, студ. мед.

Т-во „Будучність" — пл. Св. Юра, год. 17. Реф. д-р Хомин.

Т-во „Будучність" — вул. Крупярська 15. год. 17. Реф. Ярослав Літинський.

Т-во „Будучність" — вул. Зиблікевича, год. 17. Реф. Віктор Романовський.

Т-во „Великий Луг" — вул. Коперника 5, год. 12.00. Реф. мгр. Михайло Хомяк.

Т-во „Воля" — Ринок 10, II, год. 17. Реф. м-р Осип Лозинський.

Т-во „Сокіл-Батько" — Руська 20, год. 17. Реф. д-р Турко.

Т-во Св. Йосифа — вул. Руська 10, год. 19. Реф. студ. мед. Гладиш і Селянський.

Читальня „Просвіти" — Знесіння Старе, вул. Старознесінська (біля церкви), год. 17. Реф. Олесницький Богумир і Кемаш, студ. мед.

Апостольський візитатор у Перемишлі.

Апостольський візитатор о. Гудечек відїхав до Перемишля на візитацію дієцезії еп. Коциловського.

Ледви 1.200 студентів.

Ректор львівського університету проф. д-р Чекановський в інтерваю для польської преси заявив, що фреквенція студентів спадала від кількох літ так: в 1930-31 принято 3.200 студентів; в 1931-32 — 2.800 студ.; в 1932-33 — 1.900 студ.; в 1933-34 — 1.200 студентів. На думку ректора, фреквенція маліє головно внаслідок зменшення уродин у военних роках. Це зменшення є більше по селах, ніж по містах. Ректор передбачує дальше зменшення фреквенції студентів на університетах у найближчих трьох роках.

Два міліярди фальшивих долярів.

НЮ ЙОРК, 22. 11. ПАТ. Поліція впала на слід великої ватаги фальшівників долярових банкнотів. Арештували 12 осіб, м. ін. одну жінку. Ватага ця за кілька літ пустила в обіг фальшивих банкнотів на суму двох міліярдів долярів.

Засуд членів „Братерства крови"

ТОКІО, 22. 11. ПАТ. Нині закінчився процес проти 13 членів орґанізації „Братерства крови", провідником якої був буддійський жрець Іщо. Орґанізація виконала в 1932 р. численні політичні атентати. Прокуратор домагався для провідника орґанізації Іщо та трьох підсудних кари смерти. Суд засудив вбивника колишнього міністра фінансів, жреця Іщо і вбивника предсідника великих промислових підприємств на досмертну вязницю. Решту 10-ох підсудних на кару вязниці від 3-х років у гору.

Ця орґанізація намагалася зреорґанізувати і перебудувати народнє життя. Тому атентатами хотіла усунути представників політичних партій, фінансів і упривілеєних кляс.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Канцлер Гітлер по дорозі з Мінхену відвідав ґен. Бльомберґа в санаторії коло Дрездену, де ґенерал пребуває від кількох тижнів.

— Комісія праці палати послів рішила, що в приватних підприємствах у Франції може працювати найбільше 10 прц. робітників чужинців.

— У Брюселі дійшло до сутичок між безробітними, страйкарями-шоферами і поліцією, яка арештувала 400 осіб.

— „Ізвестія" пише, що за німецькі гроші виходить у Франції великий щоденник „Ля Прес".

— Японський амбасадор у Москві Ота відбув довшу нараду з Молотовим. Політичні кола привязують до цієї наради велике значіння.

— Канцлер Шушніґ і міністр закордонних справ Берґер-Вальденеґ виїхали з Риму до Відня.

Т-во „Музичне ім. М. Лисенка“ — вул. Шашкевича 5, год. 16. Реф. д-р Коренець.

Т-во „Союз Власників Реальностей“ — Ринок 10, II. Реф. д-р Носковська і м-р Осип Лозинський.

Т-во „Супруга“ — вул. Коперника 26, год. 11. Реф. д-р Софія Парфанович.

Українське Технічне Т-во — вул. Косцюшка 3. 28. XI. год. 19. Реф. м-р Михайло Хомяк.

Читальня „Просвіти“ — пл. Св. Юра 5, год. 17. Реф. д-р Хомин.

Читальня „Просвіти“ — вул. Супінського 21, год. 18. Реф. д-р Станецький.

Читальня „Просвіти“ — вул. Крупярська 15, год. 17. Реф. м-р Роман Домбровський.

Читальня „Просвіти“ — Ринок 10, II, год. 17. Реф. Ярослав Лех та Іван Ковальчук, студ. мед.

Читальня „Просвіти“ — Клепарів, вул. Йорданська 2, год. 11. Реф. Богдан Павлюх і Гнідець, студ. мед.

Читальня „Просвіти“ — Богданівка, вул. Церковна 2, год. 18. Реф. Олесницький Яромир і Ярославич, студ. мед. По викладі відбудеться театральна вистава „Украдене щастя“, драма на 5 дій Івана Франка, яку відіграє Театральна Секція Т-ва „Відродження“ під реж. п. Ковак-Вірленської.

Ремісничя Бурса — вул. Пасічна 2, год. 13.30. Реф. Ярослав Літинський.

Всі повищі виклади влаштовують дотичні товариства для своїх членів та запрошених ними гостей. Головна Рада Т-ва „Відродження“ заохочує українське громадянство, зокрема молодь, взяти в цих викладах — тихих ювилейних святах Т-ва „Відродження“, якнайчисленнішу участь.

АКАДЕМІЧНІ ВЕЧОРІ.

Богословське Наукове Т-во у Львові за почином Українського Католицького Академічного Сеніорату влаштовує АКАДЕМІЧНІ ВЕЧОРІ на такі теми:

25. листопада 1934. — д-р А. Ластовецький: Дуалізм матерії.

2. грудня 1934. — о. д-р Г. Костельник: Психольоґічні джерела атеїзму.

9. грудня 1934. — о. д-р А. Іщак: Безбожництво на Совітській Україні.

16. грудня 1934. — д-р Ю. Полянський: Первісна людина у світлі найновіших розкопів.

20. січня 1935. — д-р К. Чехович: Ідеольоґія М. Драгоманова у світлі сучасности.

27. січня 1935. — д-р М. Дзерович: Медицина і мораль

3. лютого 1935. — о. д-р Л. Глинка: Католицька наука про державу.

10. лютого 1935. — о. д-р М. Конрад: Корпораційний устрій суспільства.

17. лютого 1935. — д-р П. Мінко: Віл ємулярі.

24. лютого 1935. — д-р Я. Пастернак: Початки християнства на Україні у світлі археольоґії.

3. березня 1935. — о. д-р Й. Сліпий: Віра і наука.

Виклади відбуваються все в год. 18 (6 год. веч.) у салі „Української Бесіди“, при вул. Рутовського 22. — Вступ на салю для старших 49 сот., для молоді 10 сот.

—o—

НОВИНКИ

— **Цікава імпреза.** Як зачуваємо, рухливе т-во „Українська Захоронка“ та кооп. „Українське Народне Мистецтво“ у Львові підготовляють цікавий вечір народньої ноші. В салях Народнього Дому дня 4. грудня 1934 р. можна буде побачити ріжні зразки народньої ноші, від Лемківщини аж до Полісся. Перегляд усіх тих строїв дасть хоровід, а мистецьке жюрі визначить нагороди за найкращі строї. В програму вечора входять також танки, ягілки в старословянських строях, білий козачок та стилізований танок. Слідне велике зацікавлення: на заклик ініціяторів зголосилися з усіх усюдів охочі вивести на показі народню ношу свого села.

— **Нова театральна вистава у Львові.** Дня 24. і 25. ц. м. ставить „Українська драматична сценка“ у Львові нову песу п. з. „Соня зі Замарстинова“, комедію на 4 дії у перерібці П. Сороки. Вистава йде у салі „Уль“ в год. 7.30 веч.

— **Відчит Павла Ковжуна** п. з. „Сучасне українське мистецтво і його шляхи“ відбудеться заходом Укр. Т-ва прихильників мистецтва і АНУМ-а у суботу 24. ц. м. в салі „Бесіди“ в год. 6. веч.

— **Календар „Рідної Школи“ на 1935 рік.** Вже маємо на книгарських полицях цілу низку українських книжкових календарів на 1935 рік. На щастя, ще нема стінних. „Рідна Школа“ покористувалась добре набутим громадянським правом і видала, як щороку, свій стінний календар. Її календар прегарно, хоч скромно, ілюструє всесторонню діяльність і здобутки „Р. Ш.“ в найновішому часі. Важко було би напр. і повірити, що в теперішніх часах безмежної господарської кризи може якась іституція здобутись на будову домівки. Тимчасом календар „Р. Ш.“ виказує наглядно й образково, що в 1934 р. здвигнено для вжитку „Р. Ш.“ два величаві будинки: один двоповерховий у Львові для дівочої ґімназії, фондації ім. Ів. та Іллі Кокорядзів, а другий — партер з манзардом у Снятині для бурси „Р. Ш.“. З цього календаря бачимо, як „Р. Ш.“ вже немолода установа, коли її вітки, як от ґімназія в Рогатині, святкує ювилей чвертьстоліття. З приємністю побачимо теж, що наше село вже на високому культурному рівні. Показує це сніданок у дитячому садку у Водниках, бібрецького повіту. З представленої на образку муж. фахової школи у Станиславові бачимо, що й у цій вимозі теперішнього часу має „Р. Ш.“ осяги. Тому стінний календар „Р. Ш.“ повинен обовязково найтися в кожній українській хаті, чи в урядовій кімнаті парохіяльних урядів та всіх українських установ. Він має весь Божий рік нагадувати власникові обовязки його, його громади, його інституції супроти „Р. Ш.“, що взяла на себе таке велике післанництво, як будову твердих основ для дальшого іствування й розбудови нації. Календар видрукований на гарному білому папері; ціна його незмінена: у продажі по 30 сот. за штуку. Одначе хто його дістане просто від „Р. Ш.“, нехай не вяжеться тою ціною, але нехай вишле стільки, скільки може найбільше. Бо дохід з календаря йде виключно на потреби „Рідної Школи!“

ДО Впов. Передплатників!

До цього числа долучуємо

розрахункові перекази

(замісць складанок П. К. О.), — якими просимо надсилати передплату на грудень зол. 5·—

Цим переказом почтова оплата нічого не коштує. Можна ним переслати квоту небільшу як 15 зол.

Дотеперішні наші складанки ПКО. важні й надалі.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

— **За протижидівські летючки.** Городський суд у Бібрці засудив при кінці мин. року інж. Леськова на 1½ року вязниці, а Ів. Гринькова на 1 рік тому, що оба, згідно з актом обвин., зладили в селі Підяркові пов. Бібрка протижидівські летючки, щоби селяни не купували у жидів. Окружний суд у Львові звільнив І. Гринькова, а інж. Леськова засудив на 8 місяців. Найвищий суд у Варшаві скасував цей присуд і окружний суд у Львові звільнив інж. Леськова від вини і кари.

— **Новий закон про збірні умови.** Міністерство суспільної опіки виладило дуже важний проект закону про збірні умови. Новий закон надає всім збірним умовам обовязкову силу, незалежно від того, чи ті умови зроблено за почином інспекції праці, чи шляхом безпосередніх переговорів працьодавців з робітниками. Умови будуть поширені примусово на всі фабрики і підприємства в цій ділянці промислу. Хочби фірми й не підписали умови, мусять її придержуватись, інакше грозять їм строгі кари аж до відобрання концесії включно.

— **Радіофонізація села.** Міністерство внутрішніх справ вислало до воєводів обіжник, що поручає як найбільше поширювати радіо на селі. Піддержувати радіофонізацію можна м. і. позичками на закупно дешевих радіозбірників з голосниками у сільських установах. Радіофонізацію треба перевести швидко, щоби слухачі могли використати найближчий зимовий сезон.

— **Іспити для громадських секретарів.** Міністерство внутрішніх справ видало дальші розпорядки в справі іспитів для кандидатів на громадських секретарів. Письменний й устний іспит тревае два дні. На засіданні іспитової комісії в першому дні слід устійнити і роздати теми письменного іспиту. В часі письменного іспиту кандидати можуть користуватися Вістниками законів та інших урядових видавництв і власними нотатками, але не можуть порозуміватися між собою. Устний іспит має відбутися на другий день після письменного.

— **Заборона читати „Вядомосьці Літерацке“.** Військовий щоденник „Польска Збройна“ поміщує заяви поодиноких військових відділів, що виповідають передплату літературного журналу „Вядомосьці Літерацке“. Цю акцію започаткував варшавський гарнізон тому, що в згаднім журналі видруковано репортаж п. н. „День новобранця“. Ген. Лучинський у Кракові видав приказ до війська зі забороною читати і передплачувати цей журнал.

— **Як „Рольнік“ знищив українських господарів?** Перед снятинським судом іде від довшого часу сензаційний процес директорів снятинської кооперативи „Рольнік“, що допустилися ріжних зловживань, наслідком чого покривджено кількадесять осіб, переважно селян з Покуття на суму близько 100.000 зол. Ще в 1929 р. Рільничий Синдикат у Кракові звернувся до „Рольніка“ з офертою на закупно дахової бляхи, зазначуючи одночасно, що державний Рільний Банк готов дати кооперативі кредит. На основі тої оферти кооператива мала предложити синдикатові векслі, підписані бодай двома заможними рільниками на забезпечення загальної кредитової суми. Ті векслі „Рольнік“ мав переслати Рільному Банкові ін біанко. Крім того мав „Рольнік“ брати від тих, що купували бляху, векслі і виповняти їх на повну належитість за товар з процентами за три роки без подання дати платности. На тих умовинах кооператива спровадила в 1930 р. пять ваґонів бляхи. Одначе з закупном бляхи розпочалися одночасно ріжні зловживання, яких допускалися обвинувачені Марковський і Бекер. Не виповняючи суми належитости від поодиноких клієнтів, вони висилали векслі ін біанко до Рільничого Синдикату у Львові, щоби вставляти до поодиноких векслів вищі суми і покрити якнайшвидше зобовязання кооперативи супроти синдикату, без огляду на висоту довгу поодиноких рільників. Крім того обвинувачені не звернули довжникам при прольонґаті старих векслів, а одержавши векслі нові, пустили їх в обіг також ін біанко на стару випробовану систему. Прольонґата повторювалася кілька разів, наслідком чого в обігу були подвійні, потрійні а навіть почвірні векслі тих самих довжників. Наслідок був такий, що гроші інкасували обвинувачені, які ані не викупили векслів синдикату, ані не обмежили скількости векслів в обороті, а селяни платили горендальні відсотки і кошти. Деякі з них потратили зовсім маєтки і зійшли на нуждарів. Розправа тревае дальше.

— **Ріжні вістки.** Колишнього японського міністра Оґаву засудили на 2 роки каторжних робіт за хабарництво. — Цими днями брюсельський університет святкував 100-ті роковини своїх заснування; зїхались представники чужинних університетів. — У Толедо відкрили 12-ий конгрес преси латинських країв. — За місяць жовтень населення Петрограду зросло на 15.100 осіб; нині є там 2,781.000 мешканців. — Коло Льос Анджельос розбився пасажирський літак; 6 осіб убитих. — Берлінського кореспондента „Кельніше Цайтунґ“ вислали до концентраційного табору за те, що викривив зміст промови міністра національної економії. — У Парижі заводять на всіх цвинтарях окремі будинки з почекальнями. — У Ліль покінчив самогубством третій за два роки член міської ради; причина — невврастенія. — Ствердили, що проф. Пікар при останньому леті у стратосферу досяг висоти 17.672 метрів; з ним була теж його жінка. — У Варшаві відкрили інститут італійської культури з метою італьо-польського зближення; матиме він філію у Кракові. — Виконавчий комітет СССР видав приказ, щоби ученики у віці 16—17 літ вчились стенографії. — У західній Югославії впали великі сніги.

— **Хрущі і зима.** Огородники в Долішній Австрії ствердили, що хрущі схоронилися цього року в землю дуже плитко, не глибше 10 цм. Порівнуючи цей факт з давнішими спостереженнями, що хрущі закопувалися в землю на пів метра, щоб охоронитися перед морозом, роблять з цього висновок, що цьогорічна зима буде лагідна. Незабаром переконаються, чи хрущі мають рацію.

З кіна.

КІНО ХИМЕРА: „ТАЄМНИЦЯ МАЛОЇ ШЕРЛІ“.

Оригінальний заголовок фільми звучить: „Бебі вклонився“ тому, що в ній виступає 4-літня „зірка“, Шерлі Темпль. Акція, сценарій, гра акторів — усе йде на дальший плян з огляду на Шерлі Темпль, яка й є атракцією фільми. Це наглядний доказ, яка велика конкуренція дитини на екрані. Здається що ця „акторка“ зовсім не грає: вона співає, танцює, грається з людьми і забавками, сміється так, як у себе в хаті і маємо враження, що спритним операторам вдалось крадькома схопити на фільмову стяжку життя тої маленької дівчинки. Коли вона танцює акомпаніюючи сама собі мельодійною пісонькою, виглядає як пружинна забавка, порушувана складним механізмом. Фабула фільми зі сенсаційною закраскою — місцями дуже комічна. *(ст.)*

Дивогляди.

ГЕРБ І ЛІТАКИ.

Жінка англійського князя Бедфорда — славна летунка. Вона має за собою кілька рекордів за світові перелети. Її чоловік хотів зробити їй дарунок і дав вирізьбити свій княжий герб з додатком літака для її вжитку. Мистець зробив проект такого герба, але згідно з англійською традицією, проект мусіла затвердити геральдична комісія. Комісія ця видала таку постанову:

„Ніколи ще від часів лицарства віодин англійський герб не мав у собі рисунку повітряної машини. Літаки не мають нічого спільного з геральдикою і тому не можна їх поміщувати на родинних гербах“.

Досі на гербах були мечі, списи, стріли та всяка інша зброя. Літаки ще не доступили цієї чести.

Із судової салі.

РОЗПРАВА ЗА МОГИЛИ В САМБІРЩИНІ.

Староство в Самборі покарало селян з Бірчич самбірського повіту: Михайла Мазника, начальника громади, гривною 70 зол., евент. одномісячним арештом; Івана Мазника с. Михайла гривною 40 зол., евент. 3-тижневим арештом, а Гринька Куцевича с. Івана, Стефана Біляка с. Онуфра, Івана Слободяна с. Гринька, Стефана Слободяна с. Гринька, Василя Онишкевича с. Стефана, Дмитра Біляка с. Івана гривною по 20 зол., евент. 2-тижневим арештом за те, що в Бірчичах Старих в ночі з 27. на 28. квітня ц. р. висипали могилу і поставили на ній хрест з написом: „Борцям за Волю Рідного Українського Народу 1918—1920“, а коли поліція цю могилу розсипала, знову на тім самім місці в ночі з 5. на 6. травня ц. р. висипали свіжу могилу, яку поліція 12. травня ц. р. знищила, а староство начальника громади Михайла Мазника усунуло з війтівства.

Внаслідок домагання обвинувачених відбулася 16. ц. м. перед окружним судом в Самборі карно-адміністративна розправа. Суд уневиннив всіх підсудних від закинених їм провин з арт. I. декрету з 3. I. 1919, зміненого законом — 13. III 1934, Дн. Зак. № 33. і арт. 33 і арт. 25 закона о зборах, а то після переведення розправи, на якій переслухав м. і. свідка ст. постерункового Цегельного, котрий признав, що його донесення опиралося на конфіденціональних відомостях, а на таких відомостях, яких правдивість не дасться сконтролювати, суд не може опиратися.

Підсудних боронив адв. д-р Волод. Гуркевич.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ.

Загальні Збори Кружка „Р. Ш.“. Дня 28. м. м. відбулися в Тернополі загальні збори Кружка „Р. Ш.“ при участи понад 80 членів під проводом голови Кружка д-ра Ст. Бриковича. На збори, як делегат Головної Управи „Р. Ш.“ явився інспектор гімназії п. Вол. Кузьмович. Загальний секретарський звіт зложив п. М. Никифорук. Кружок удержує коедукаційну гімназію і доповнюючу фахово-ремісничу школу та сповняв досі завдання Пов. Союзу Кружків „Р. Ш.“, якого статути вже затверджені і який небавком ввійде в життя. Касієрський звіт зложив п. Іван Лень, з якого присутні довідалися, що Кружок мав у мин. році 8.000 золотих недобору та що удержується в цілости власними засобами. Міщанство не цікавиться зовсім рідно-шкільними справами і не жертвує на них, подібно як і місцеве духовенство, майже нічого. Жертвує головно світська інтелігенція і робітництво та дещо село при нагоді рідадяних і великодних збірок. Про гімназію реферував її директор п. Мих. Кужіль. Гімназія має право прилюдности і числить тепер 216 учеників і учениць (переважають перші), має I. і II. кл. нового типу та V. до VIII. кл. старого гуманістичного типу, при чому кляси I. і V. мають по два відділи. Чисто дівочими є тільки кляси VII. і VIII. з дуже маленькою фреквенцією, з якої видно, що виключно дівоча гімназія не моглаб удержатись, тимбільше, що істнує тут польська дівоча державна гімназія, до якої чимало місцевих інтелігентів посилає свої доньки. Звіт про доповнюючу фахово-ремісничу трилітню школу зложив її директор п. Павло Дяків. У трьох клясах нараховує вона всього около 50 учнів, які в додатку не всі ходять правильно до школи. Школа поставлена згідно з вимогами закону; вчать там два дипльомовані інженери і кількох середнешкільних учителів; школа досі перевела кілька випустних іспитів з важними свідоцтвами на челядників. Не може вона як слід розвинутись, бо місцеві українські ремісники з малими вийнятками дуже мало нею цікавляться з нашою великою національною шкодою. В дискусії промовив перший інсп. Вол. Кузьмович, даючи загальне освітлення рідно-шкільної справи. Опісля промовляв пос. д-р Ст. Баран, торкаючись головно незвичайно слабого розвою у нас фахового шкільництва, що всюди нині вибивається на перший плян. Зрозумів це уроженець Поділля д-р Яків Турин, лікар у Відні, котрий разом зі своєю подругою жертвував недавно 40.000 золотих на окрему бурсу в Тернополі для виховання української ремісничо-промислової і купецької молоді, що причиниться до скріплення нашого елементу у місті. Цю вістку, подану д-ром Бараном, приняли зібрані з великим аплявзом. Дальша дискусія не стояла на бажаній висоті з причини конфлікту особистого характеру між Старшиною Кружка і дирекцією гімназії. Вибрано делегатів на Загальні Збори „Р. Ш.“ та Пов. Союзу Кружків. На внесок комісії-матки вибрано Старшину у попередньому складі.

Вокально-музичний вечір у честь М. Вербицького. Заходом „Тернопільського Бояна“ і філії „Муз. Т-ва ім. М. Лисенка“ в Тернополі відбувся у нас дня 8. ц. м. вокально-музичний вечір для вшанування памяти композитора Михайла Вербицького, творця арії нашого національного гимну. В програму входили виключно твори М. Вербицького і змістовна промова п. Остапа Сінка, одного з найбільш заслужених місцевих діячів на полі організації музичного життя, про біографію і музичну творчість М. Вербицького. На дальшу програму зложилися: 1) Народні мельодії — орхестра Муз. Т-ва ім. Лисенка під управою учителя музики п. Юрія Криха. 2) Національний гимн — муж. хор. 3) а) Заспів і б) Цвітка дрібная — мішаний хор. 4) Скрипкове сольо слева філії Муз. Інституту М. Лисенка п. Івана Качмарчука при акомпаніяменті ел. тогож Інституту п. Олени Боднарівної — фантазія, 5. а) Згадка і б) Іже Херувими — муж. хор та 6. а) Святий Боже і б) Свят — муж. хор. Мужеським хором диригував п. Вол. Березовський, мішаним п. Вол. Менцінський. Всі продукції, дбайливо заздалегідь приготовані, випали зовсім добре та були доказом успішної праці наших тернопільських вокальних і музичних установ. Концерт відбувся в салі Т-ва „Українська Бесіда“ і на ньому явилася більшість місцевої української інтелігенції та багато молоди.

З дороги життя.

На далеку могилу.

Листопад — місяць спогадів, переважно сумних. Одні тихі, погасаючі, як серед піль далека луна похоронного дзвона, інші близькі серцю й уяві, свіжі як кров виноградного листя, коли на нього впаде промінь осіннього сонця...

Пятнацять років минуло, як серед широких ланів заабручанського Поділля, в тихому селі Зінківцях під Камянцем Подільським, у мужицькій хаті склонила голову на вічний сон велика артистка української сцени в Галичині — Катерина Рубчакова.

Молодою 16-літньою дівчиною вступила вона в зачарований світ куліс і була йому вірна до смерти.

В 1896 році, коли театр під управою Ст. Яновича, перебував у Заліщиках, зявилося в театральній канцелярії молоде дрібне міщанське дівчатко з клуночком у руці й заявило готовість служити українському театральному мистецтву.

На шляху, яким за перші роки покотилася її сценічна карієра, не світили ясні зорі... В невтомному труді здобувала вона перше знання акторського мистецтва, з трудом теж пробивалася „на фронт“ поміж гурт старших товаришок. Після двох років праці в хорах і гуртах заспівала вона вперше Арсену в „Бароні циганів“. Дебют вдався, хоч не давав таких сподівань, які пізніше здійснила Рубчакова в добі повного й буйного розвитку та скристалізування її великого й усебічного таланту. Не снилося її першому режисерові, що в тій дрібній анемічній дівчині скриваються такі пребагаті й роскішні сценічні цінності, які потребували довгих років, совісного й важкого труду, щоби мов з морського дна виплинути на поверхню і щоби талант Рубчакової засяяв усім своїм багацтвом, усією красою й глибиною. Бо Рубчакова поруч пок. Юрчака була найзамітнішим явищем, яке наш театр у Галичині видав за довгі десятки довоєнних літ.

Вроджена сценічна інтелігенція, феноменальна інтуїція, дар відчувати і вживатися в особи й ситуації були основами її таланту і сценічної творчости. Вона не грала, а глибоко переживала кожну ролю.

Так часто плакала на сцені правдивими сльозами; здавалося нераз, що кидала товпі під ноги живий платок свого наболілого й окрівавленого серця.

Рубчакова з роками опанувала великий репертуар своїх і чужих авторів; створила кілька незабутніх креацій, яким до цієї пори ніхто не дорівняв

Не пора й не місце аналізувати й обговорювати талант, творчість і заслуги Рубчакової для нашого театрального мистецтва.

Кидаю жмут споминів на далеку могилу тої, що її серце горіло святим, ніколи не погасаючим вогнем для нашої сцени, поки знеможене не заснуло тихим сном серед широкополих подільських ланів.

Тиберій Горобець.

ЖИДАЧІВЩИНА.

Свято в честь О. Ю. Федьковича на селі. В неділю 18. листопада ц. р. влаштував нещодавно заснований Кружок „Рідної Школи“ ім. Т. Шевченка в Демні, пов. Жидачів, свято в честь О. Ю. Федьковича, на яке зложилось кілька точок програми в такому порядку: Святочну промову виголосив Дзиндра Ярослав, студ. філ., який говорив про заслуги Федьковича для українського народу, зокрема для Буковини, й підкреслив, що память національних пророків, поетів і культурних діячів треба завжди відповідно вшановувати. Після промови два молоденькі хлопці в гарних народніх строях віддеклямували дві знані поезії Федьковича: поему „Довбуш“ і „Рекрут“, а потім аматорський театральний гурток при Кружку відограв під проводом п. Дзиндри Ярослава дві сценічні песи: „Так вам треба!“, іграшку Федьковича в 1 дії зі співами, танцями і музикою і „Заручини по смерти“, комедію Паливоди-Карпенка на 2 дії. Всі точки програми виконано бездоганно, а численно зібрана (у великій домівці) публика невгаваючими оплесками нагороджувала виконавців. Ціле це скромне, але гарне й поважне свято (разом із спокійною членською забавою, що попередила свято), полишило по собі незатерте враження серед громадян Демні, в якій (після заснування в липні ц. р. місцевими студентами пп. Дзиндрою Ярославом і Серантом Іваном Кружка „Р. Ш.“) слідне оживлене (на жаль, тільки серед молоді) зацікавлення рідношкільними справами й охоча культурна праця, що певно піднесе згодом занедбане в останніх роках село до ряду найсвідоміших громад жидачівського повіту.

СОКАЛЬ.

Гостина театру ім. Тобілевича. В днях 1—7. ц. м. гостив у Сокалі український театр ім. Тобілевича. Грав 6 вистав, з того „Залізну Острогу“ двічі. Виїздив також на дві вистави до с. Угринова, де звичайно завдяки п. Кашубинським, добре почувається і морально і матеріяльно. Назагал театр у Сокалі мав успіх і моральний і матеріяльний (більша „каса“ не завадилаб ніколи). Грав у польськім „Соколі“, бо одинока наша саля в „Народній Торговлі“ — пожалься Боже! Можеб саля „Н. Т.“ була доволі велика й вигідна для якогось біднесенького містечка, та для Сокаля таки за мала і мало вигідна. Сокальський повіт багатий і свідомий, — на жаль — не має до нині приличного дому, деб містилися всі повітові і льокальні культурно-освітні установи. Коли майже всі села мають доволі приличні доми, а деякі навіть прекрасні, то це вже не сором,а просто скандал. Обвинувачення когонебудь з живих чи мертвих тут ні при чім, бо ми всі винуваті.

Вистава „Осінніх скрипок“. Мистецький гурток при чит. „Просвіти“ в Сокалі виставив дня 4. XI. ц. р. в салі „Н. Т.“ „Осінні скрипки“, песу на 5 дій Сургучева. Гра аматорів мистецька, про що зрештою громадянство, яке ходить на вистави, не вперше мало нагоду переконатися. Слід підчеркнути гру пп. О. Лотоцької, Ничаївних, Гринькова Я., Салука й інших. Та хоча підготова, гра, обстанова є найкращі і можуть сміло витримати пробу з нашими кращими театральними трупами, то сокальське громадянство, що інколи заходить і до цирку і до марного кіна, на виставу прибуло в малому числі. А требаб такому мистецькому гуртові дати і моральну і ма-

теріяльну підтримку, тимбільше, що й самому в дуже милім настрою можна провести вечір. Не завадилоб теж дещо більше реклями, бо про реклюму не можна ніколи забувати.

ТУРКА Н. СТР.

Гостина „Заграви". Від 6. до 14. XI. ц. р. гостив у нашому місті Молодий Український Театр „Заграва". В попередніх роках мали ми змогу оглядати у себе також різні українські театри, одначе тільки одна „Заграва" добором артистичних сил, високомистецькою постановкою пес і гарними, стилевими декораціями показала, який має бути справді наш театр. Всі постановки п. Блавацького — це зразки мистецтва. Від першої відслони аж до кінця видно напруження глядачів. Виглядає, що артисти не грають, а переживають свої ролі. З 9 вистав, які дав у нашому місті театр „Заграва", слід окремо відмітити „Батурин" Лепкого й „Землю" Стефаника. Це річи, яких український глядач давно не бачив. З нагоди побуту „Заграви" в Турці треба ще раз сказати, що вже крайня пора, щоб у нас повстав один великий український театр, який поніс би в широкі українські маси культуру, показав би справжнє мистецтво, словом, дав би народові те, чого йому треба. Тоді не булоб у нас голодних та обірваних акторів та не булоб незадоволеної публики.

Учасник.

СПОРТ.

ПРОЛОМ (СТАН.) — СОКІЛ (ЯМНИЦЯ) 2:2 (0:1).

Тренінгові змагання в Ямниці (село на 7 км. від Стан.) скінчилися щасливим для Сокола вислідом нерішеним. Маленьке грище (40 X 70 м.) не дозволило Проломові на гру комбінаційну, бо всі трохи довші „фори" летіли в авт. Гра досить цікава, з постійною перевагою Пролому. Сокіл фізично представляється … же добре, грає системою т. зв. „шпіц вперід" і всі за мячем. При сильнішій конкуренції, не такій, як досі, може Сокіл вибитись на дійсно добру дружину. Найкращі грачі в Соколі — це Зубяк і Деркач. Видців около 600.

ЗМАГАННЯ У. С. С.

Минулої неділі відбувся тут на закінчення шістковий турнір, зорганізований О. К. Участь взяли 4 дружини. Гра тревала 7X2 з 1-мін. перервою. Перше місце добув У.С.К. (Стан.). Вислідн: У.С.К. — Сокіл (Богородчани) 0:0; У.С.К — Сокіл (Бодн.) 2:0; У.С.К. — Сокіл (От.) 2:0; Сокіл (Богор.) — Сокіл (Боднарів) 2:0 Сокіл (Богор.) — Сокіл (Отинія) 0:0; Сокіл (Отинія) — Сокіл (Боднарів) 1:0. У. С. К. виступив у складі: Гаврилів; Скальський; Мікльош (Борисевич); Андрухович II., Ліськевич II (Кунцевич), Дацьо. — По турнірі відбулися змагання між У.С.К. і Тімом усіх інших учасників шісткового турніру з вислідом 3:0 (1:0) для У.С.К. По обох сторонах грало по 8 грачів. Ворота добув Ліськевич II, Скальський та Андрухович II. Судював п. Андрухович І.

Б. Л.

ТУРНІР ГАКІВКИ В БЕРЛІНІ.

В Берліні закінчився турнір гаківки. Перше місце добула англійська дружина Стрітгем, друге Різерзее з Баварії, третє Гета зі Стокгольму, четверте Берлінер Шлітшуклюб.

В останніх змаганнях перемогли англійці німців 3:0.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Андрій Чайковський: „ПОЛКОВНИК МИХАЙЛО КРИЧЕВСЬКИЙ". Історична повість з XVII віку. Львів, 1935. Накладом Видавничої Кооперативи „Хортиця". Стор. 192. Форм 16-о. Окладинка кисти М. Бутовича.

„ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ. Часть І. Київське князівство. Ілюстрації Мих Фартуха. Вид-во „Світ Дитини". Львів, 1934. Стор. 64 16-о. Ціна 40 сот.

Д. Козицький: „ЯК ТАБОРУВАТИ." Вид-во „Український Пласт". Прага 1934. Стор. 120. 8-о.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Українська Драматична Сценка у Львові (саля „Улю", Оссолінських 10):

Субота, 24. XI. год. 7·30 веч. „Соня зі Замарстинова", комедія.

Неділя, 25. XI. год. 7·30 веч. „Соня зі Замарстинова".

Великий Міський Театр.

Пятниця, 23. XI. год. 7·30 веч „Людина та надлюдина". Абон. 7.

Субота, 24. XI. год. 7·30 веч. „Під примусовою управою".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 23. XI. год. 7·30 веч. „Під примусовою управою". Абон. 8.

Субота, 24. XI. год. 7·30 веч. „Товаріщ".

Кіна.

АПОЛЬО: Дві серії разом: „Нуждарі", „Париж у вогні".

АТЛЯНТИК: „Маскарада".

ВАНДА: „У тіні хреста".

ГРАЖИНА: „Цілуй мене ще", „Не дамо землі".

КАСІНО: „У віденській кав'ярні" (комедія із Сеее Сакалем).

КОЛІСЕЙ: „Її чар", ревія „Баби правлять".

КОПЕРНИК: „Весняна парада" (Франціска Галь).

МАРУСЕНЬКА: „Весняна парада" (Франціска Галь), ревія: „Веселий пол".

МІРАЖ: „Галька" (з Кепурою).

МУЗА: „Щойно вчора".

ПАЛЯС: „Кін-Конгів син".

ПАН: „Ескімо."

ПАСАЖ: „Ідець у масці", ревія: „Пан директор то я!"

РАЙ: „Чи Люцина це дівчина".

СВІТ: „Дика дівчина", „Цілунок перед дзеркалом".

СОНЦЕ: „Син джунглів".

СТИЛЕВЕ: „Геть із крівою" з Едді Кантором і ревія.

УТІХА: „Бунт у Шангаю", ревія: „Затанцюймо вальса".

ХИМЕРА: „Шірлі Темпль" (Тайна маленької Шірлі) та Тижневик Фокса.

Закордонне радіо.

Пятниця, 23. листопада 1934.

Відень (506,8) 12·00 Концерт, 15·40 Скрипка, 17·20 Два фортепяни, 19·00 Камер. музика, **Кошиці** (259,1) 13·35, 18·50 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 12·35 Кам. музика, 17·00 Квартет, **Прага II.** (249,2) 14·40 Спів, 18·00 Концерт військ. орх., **Париж** (1648) 21·00 „Лисоновр" песа на осн. Золі, **Мадрид** (274) 21·00 II спі, 22·45 Фортепян, **Берлін** (356,7) 16·00 Концерт, 18·30 Спів, 19·00 Флет, 21·45 Бетовенові твори, **Гайльсберг** (291) 18·30 Спів, 19·25 Соната на скрипку та фортепян Брамса, **Кенігсвустергавзен** (1571) 21·15 Форт., **Ляйпціг** (382,2) 21·15 Сучасна музика, **Мінхен** (405,4) 17·50 Спів (в. Марі сопр.), **Будапешт** (550,5) 17·10 Вок. концерт, 20·45 „Ля Ресуреціоне ді Крісто" ор. Перозія, **Рим** (420,8) 16·00 Академія св. Сесилії (форт. Йос. Гофман), 20·45 Концерт солістів.

Субота, 24. листопада 1934.

Відень (506,8) 18·30, 19·05 Нар. пісні, арії, 21·15 „Княжна Нінета" оп. Йогана Штравса, **Братислава** (298,8) 16·40 Театр маріонеток „Гарна Катерина" слов. балада, 20·30 „Тріюмф Маї" оп. Шефера, **Брно** (325,4) 19·30 Пісні слов. стрільців, **Мор. Острава** (269,5) 19·30 „Спокій в домашньому вогнищі" авд. Куртаіна, **Кошиці** (259,1) 13·35, 16·00 Для Закарпаття. **Прага** (470,2) 12·35, 13·35 Сальон. музика, **Париж** (1648) 21·00 „Ловці жемчугів" оп. Бізета, **Мадрид** (274) 19·30 Симф. концерт, 22·00 Вок. концерт, **Берлін** (356,7) 16·00 Веселе пополудне, 19·00 Сонати (скр., форт.), **Кельн** (455,9) 20·45 Твори Й. С. Баха, **Ляйпціг** (382,2) 20·10 „Дас фервуншене Шльос" оп. Мілекера, **Мінхен** (405,4) 20·05 „Дас Медхен аус дер Форштадт" ком. Нестроя, **Будапешт** (550,5) 13·30 Квінтет, 17·15 Два фортепяни, 19·00 Оперетка, **Міляно** (368,6) 20·45 Вок.-інстр. концерт, **Рим** (420,8) 22·15 Танк. музика.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●●

Львівське радіо.

Пятниця, 23. листопада 1934.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 22·40 Реклям. концерт, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеор. вістки. 12·05 Огляд преси, 12·10, 13·05 Концерт, 12·45 Про нечемні діти та їх найближчу родину, 13·00 Полудн. денник, 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, Оперекткові мельодії та улюблені попурі з гр. пл., 16·45 Авд. для хорих, музика з гр. пл., 17·15 Твори на альтівку, фортепян, 17·35 Спів у супр. форт., 17·50 Огляд видавництв, 18·00 Сільва рерум, 18·05 Польські перекл. з рос. літератури, 18·15 Легка музика орх. Едита Моранд з гр. пл., 18·45 Ворон (життя та звичаї звірят), 19·00 Концерт хору, 19·20 Акт. балачка, 19·30 Легкі пісоньки з гр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Сільва рерум, 20·05 Муз. гутірка, 20·15 Симф. концерт (орх., скрипка); Веч. денник, Як працюємо, 22·50 Рецитації поезій, 23·05 Легка й танк. музика.

Субота, 24. листопада 1934.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 22·00 Реклям. концерт, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеор. вістки, 12·05 Біржа, 12·10 Концерт, 13·00 Полудн. денник, 13·05 Оп. музика з гр. пл., 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Найновіші гр. пл., 16·30 Театр Уяви: „Бунт зазульок" авд. для старших дітей, 17·00 Солісти (спів, скр., форт.), 17·50 Похвала сучасного мужчини, 18·00 Відч.: „Мета позашкільної освіти у льв. воєв.", 18·10 Реперт. театрів, 18·15 Фортепян, 18·45 Зі світа великих дробів, 19·00 Гр. пл., 19·20 Давидгородок, 19·30 Пісоньки Марл. Дітріх із гр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Кальманів вечір (орх. спів), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Популярно-симф. концерт, 21·45 Що читають безробітні, 22·15 Танкова муз., 23·05 Віденська зазуля, 23·35 Саль. муз. з гр. пл., 0·00—1·00 „При звуках маршу йдемо спати" концерт мандол.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові у приватних оборотах 5·29 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·48, Париж 34·93·50, Берлін 213·25, Цюріх 171·90, Амстердам 358·35, Прага без трансакцій, Італія 45·20, Нюйорк кабель 5·30 5/8, Нюйорк чеки 5·30 1/4.

Золото: Доляри 8·91—8·93, Франки фр. 34·30—34·60 Дукати 81·70—82·20, Корони 35·80—36·30, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·30, рублі 1·20, фльорени 0·70.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в днях 23. листопада ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 кг. масла десерового	2·10 зол.
1 л. молока	0·17 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	4·00—4·10 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло і молоко сильна, на сметану і яйця вдержана

Маслосоюз повідомляє, що від 20. листопада ц. р. не купує ніякої птиці аж до відкликання.

ОПОВІСТКИ.

Управа Союзу Українок у Рівному (Гимна 8) подає до відома членів Союзу, що 2-го грудня 1934 р. в годині 12. дня відбудуться у помешканні „Союзу Українок" звичайні Загальні Збори. — Порядок денний: 1) Відкриття Зборів, вибір Президії. 2) Звіт з діяльности Управи Союзу за попередній рік. 3) Уділення абсолюторії уступаючій Управі. 4) Вибір Голови і Управи Союзу Українок. 5) Вільні внески. — За голову Н. Зброжекова. Секретар: Кузьмін Полянська.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 5 текстові шпальти · 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0·35
„ одношпальтовий в тексті і новинках „ 0·60
„ на першій сторінці . „ 0·80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0·15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . . . „ 0·07
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 480·—
„ „ 1/2 . . . . . „ 250·—
„ „ 1/4 . . . . . „ 130·—
„ „ 1/8 . . . . . „ 70·—